МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія управління та самоменеджмент сучасного керівника
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма «Менеджмент: адміністрування діяльності суб`єктів господарювання»
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2019

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньо-професійної програми
Левченко О.Г.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою загальної та практичної психології
протокол № 1 від 30.08.19р.

Завідувач кафедри _____
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова науково-методичної ради факультету
української філології та соціальних наук
Г.Б. Цигаюк
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: д.психол.н., професор кафедри загальної та практичної психології Макарчук Н.О.

Рецензенти програми: к.психол.наук, доцент кафедри загальної та практичної психології Мазоха І.С.

© Макарчук Н.О., 2019
© ІДГУ, 2019

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів: 4	*Лекції*:	
	16	*4*
Модулів:1	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: I	*Лабораторні заняття:*	
Семестр: I	*Семінарські заняття*:	
	16	*4*
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2 - самостійна робота:6	*Консультації:*	
	Індивідуальні заняття: -	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	*Самостійна робота:*	
	88	*112*

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни є психологічні закономірності управлінської діяльності та процеси самоорганізації й саморозвитку соціальних систем, а також – у більш широкому розумінні – процеси самоуправління.

Метою вивчення дисципліни є: розуміння сутності психології управління як науки, котра вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності, роль психологічних чинників в управлінні, психологічні механізми прийняття рішень, методи ефективного ділового спілкування, групову динаміку та психологію формування організаційних структур й кадрової політики; оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з питань особистісного розвитку менеджера; формуванні у студентів індивідуальних особливостей та поведінкових. навичок, які необхідні майбутньому керівнику; розвитку у майбутніх менеджерів умінь організовувати особисту працю.

Міждисциплінарні зв'язки. Для освоєння дисципліни «Психологія управління та само менеджмент сучасного керівника» студенти використовують знання, вміння і навички, сформовані в ході вивчення дисциплін «Психологія», «Технології, методи і моделі прийняття управлінських рішень», «Теорія менеджменту» та ін. Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисципліни «Стратегічний менеджмент», «Мотиваційний менеджмент» та ін.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент: адміністрування діяльності суб`єктів господарювання».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК2.	Здатність до спілкуванняя з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);	ПРН 2.	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;
		ПРН 7.	Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
ЗК 4.	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.;	ПРН 4.	Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї
		ПРН 7.	Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
ЗК 5.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);	ПРН 7.	Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
		ПРН 9.	Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;
Спеціальні компетентності (СК)			
СК 3.	Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;	ПРН 11.	Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу;
СК 6.	Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;	ПРН 12.	Вміти аналізувати й структурувати проблеми в діяльності суб’єктів господарювання, ухвалювати управлінські рішення та забезпечувати умови їх реалізації;
СК 8.	Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.	ПРН 14.	Вміти аналізувати й структурувати проблеми в діяльності суб’єктів господарювання, ухвалювати управлінські рішення та забезпечувати умови їх реалізації

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	**Уміння**	**Комунікація**	**Автономність та відповідальність**
ЗК.2.		ПРН 2.	ПРН 7.	

ЗК 4.		ПРН 4.	ПРН 7.	
ЗК 5.			ПРН 7., ПРН 9.	
СК 3.				ПРН 11.
СК 6.			ПРН 12.	
СК 8.				ПРН 14.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Теоретичні засади психології управління. Предмет і значення психології управління	4	2	2				14	4	2	2				18
2.	Психологічні аспекти управлінської діяльності	6	2	4				16	4	2	2				17
3.	Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності	6	4	2				14							18
4.	Стиль керівництва як фактор ефективності управління	4	2	2				14							15
5.	Методологічні підходи до самоменеджменту	4	2	2				14							20
6.	Самомотивування та самоконтроль менеджера	8	4	4				16							20
Проміжний контроль								4							4
Разом:		32	16	16				88	8	4	4				112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Теоретичні засади психології управління. Предмет і значення психології управління

Поняття соціального управління. Управління як система. Суб'єкт і об'єкт управління. Управлінські стосунки як предмет науки управління. Характеристика предмета психології управління. Історія становлення науки управління. Основні етапи розвитку психології управління в країнах із ринковою системою, що розвивається сама. Сучасні теорії управління. Розвиток системного, ситуаційного й емпіричного підходів до аналізу управління. Порівняння основних управлінських культур. Специфіка радянської

управлінської культури. Значення й задачі психології управління на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Тема 2. Психологічні аспекти управлінської діяльності

Специфічні особливості управлінської діяльності. Основні соціальні ролі менеджера. Функціональний аналіз управлінської діяльності. Поняття управлінської відповідальності. Прийняття управлінського рішення. Делегування керівником частини своїх повноважень виконавцям. Вимоги до функції контролю. Сутність і структура управлінського впливу. Умови ефективності навіювання й переконання. Характеристика методів психологічного впливу керівника на персонал організації. Психологічні механізми управлінського впливу. Розпорядження керівника як форма управлінського впливу. Типологія віддачі наказів і розпоряджень. Психологічні правила формування усного розпорядження. Психологічні рекомендації з ведення переговорного процесу. Можливість визначення динаміки підсвідомості партнера - учасника ділової комунікації. Створення іміджу керівника як складової частини культури ділового спілкування. Характеристика психологічних прийомів виникнення в персоналу атракції стосовно керівника. Прийняття до уваги сформованої в організації системи соціальних зв'язків і контактів, групових норм, традицій, думок і настроїв. Управління груповими феноменами згуртованості, групового прийняття рішень, групового тиску на особистість, впливу меншості, групової поляризації й т.д.

Тема 3. Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності

Суперечливість і різноманітність науково-практичних підходів до аналізу професійно важливих якостей керівника. Характеристика особистісних особливостей керівника, що перешкоджають ефективному управлінню. Аналіз соціально-типологічних особливостей конформного й ригідного керівників. Сугестивність і авторитарність як риси, що поєднують конформну й ригідну особистості. Характеристика особистості авторитарного керівника. Концепція особистісних обмежень у діяльності керівника. Явище маккіавелізму в управлінні. Вимоги до моральності керівника. Соціально-психологічний портрет ефективного керівника. Активність керівника як систематичне самовиховання й самоконтроль. Значення орієнтації керівника на оточуючих людей як на джерело інформації для ефективності управління. Психологічні вимоги до інтелектуальних і емоційно-вольових якостей керівника. Прийняття до уваги вікових і гендерних особливостей керівника в управлінській діяльності.

Тема 4. Стиль керівництва як фактор ефективності управління

Поняття стилю керівництва. Традиційна концепція стилів керівництва й аналіз їх основних параметрів (К. Левін). Об'єктивні й суб'єктивні фактори вибору керівником управлінського стилю. Порівняльна характеристика ефективності авторитарного й демократичного керівництва. Умови ефективності колективного управління, його переваги й недоліки. Концепція стилів керівництва ГРИД. Поняття «решітки менеджменту» у закордонній психології управління. Типологія управлінської поведінки (Блейк, Мутон). Аналіз стилів управління за концепцією ГРИД.

Тема 5. Методологічні підходи до самоменеджменту

Сучасні наукові погляди на сутність самоменеджменту. Концептуальний підхід до самоменеджменту Л. Зайверта. Концепція особистісних обмежень М. Вудкока і Д. Френсіса. Критерії ефективного самоменеджменту: ’ вміння управляти собою, адекватні особистісні цінності, чіткі особистісні цілі, навички вирішення проблем, інноваційність, високий творчий потенціал, уміння навчали і розвивати професійні якості підлеглих. Визначення ціннісних орієнтирів особистості. Життєва позиція особистості: активна, проактивна, пасивна. Ключові принципи визначення особистісних цілей менеджера. Загальні обмеження при виборі цілей. Саморозвиток особистості менеджера. Професійне та посадове зростання. Планування ділової

кар'єри менеджера.

Тема 6. Самомотивування та самоконтроль менеджера

Розвиток ініціативності, енергійності, уміння володіти ситуацією, стресостійкості. Розвиток уміння стимулювати та карати, критикувати людей. Конфлікти у діяльності менеджера: сутність і види. Закономірності взаємовідносин і поведінки людей у конфліктних ситуаціях. Методи подолання конфліктних ситуацій. Прийоми поведінки менеджера у конфліктних ситуаціях. Стратегія і тактика взаємодії в конфліктних ситуаціях. Поведінка менеджера у конфліктних ситуаціях.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Теоретичні засади психології управління. Предмет і значення психології управління

1. Поняття соціального управління.
2. Управлінські стосунки як предмет науки управління.
3. Історія становлення науки управління.
4. Сучасні теорії управління.
5. Значення й задачі психології управління на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Тема 2. Психологічні аспекти управлінської діяльності

1. Специфічні особливості управлінської діяльності.
2. Прийняття управлінського рішення.
3. Сутність і структура управлінського впливу.
4. Типологія віддачі наказів і розпоряджень.
5. Психологічні рекомендації з ведення переговорного процесу.
6. Створення іміджу керівника як складової частини культури ділового спілкування.
7. Управління груповими феноменами згуртованості, групового прийняття рішень, групового тиску на особистість, впливу меншості, групової поляризації й т.д.

Тема 3. Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності

1. Суперечливість і різноманітність науково-практичних підходів до аналізу професійно важливих якостей керівника.
2. Сугестивність і авторитарність як риси, що поєднують конформну й ригідну особистості.
3. Характеристика особистості авторитарного керівника.
4. Соціально-психологічний портрет ефективного керівника.
5. Прийняття до уваги вікових і гендерних особливостей керівника в управлінській діяльності.

Тема 4. Стиль керівництва як фактор ефективності управління

1. Поняття стилю керівництва. Традиційна концепція стилів керівництва й аналіз їх основних параметрів (К. Левін).
2. Умови ефективності колективного управління, його переваги й недоліки. Концепція стилів керівництва ГРИД.
3. Поняття «решітки менеджменту» у закордонній психології управління.
4. Типологія управлінської поведінки (Блейк, Мутон).
5. Аналіз стилів управління за концепцією ГРИД.

Тема 5. Методологічні підходи до самоменеджменту

1. Сучасні наукові погляди на сутність самоменеджменту.
2. Критерії ефективного само менеджменту.

3. Життєва позиція особистості: активна, проактивна, пасивна.
4. Саморозвиток особистості менеджера. Професійне та посадове зростання.
5. Планування ділової кар'єри менеджера.

Тема 6. Самомотивування та самоконтроль менеджера

1. Розвиток ініціативності, енергійності, уміння володіти ситуацією, стресостійкості.
2. Конфлікти у діяльності менеджера: сутність і види.
3. Методи подолання конфліктних ситуацій.
4. Стратегія і тактика взаємодії в конфліктних ситуаціях.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин (денна/заочна форми навчання)	Форми звітності
1.	Реферати	20 (24)	захист реферату
2.	Есе	20 (30)	презентація есе
3.	Розробка схем та таблиць	20 (30)	таблиці, схеми
4.	Розробка презентацій	28 (28)	презентації
	Разом	**88 (112)**	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Тема 1. Теоретичні засади психології управління. Предмет і значення психології управління

Тематика рефератів:

1. Управлінські стосунки як предмет науки управління.
2. Історія становлення науки управління.

Тематика есе:

1. Значення й задачі психології управління на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.
2. Розвиток системного, ситуаційного й емпіричного підходів до аналізу управління

Презентації за темами:

1. Сучасні теорії управління.
2. Порівняння основних управлінських культур.

Розробка схем та таблиць:

1) Розробка таблиці «Теорії управління»

Тема 2. Психологічні аспекти управлінської діяльності

Тематика рефератів:

1) Сутність і структура управлінського впливу.
2) Психологічні рекомендації з ведення переговорного процесу.

Тематика есе:

1) Основні соціальні ролі менеджера.
2) Розпорядження керівника як форма управлінського впливу.
3) Можливість визначення динаміки підсвідомості партнера - учасника ділової комунікації.
4) Прийняття до уваги сформованої в організації системи соціальних зв'язків і контактів, групових норм, традицій, думок і настроїв.

Презентації за темами:

1) Характеристика методів психологічного впливу керівника на персонал організації.
2) Створення іміджу керівника як складової частини культури ділового спілкування.

Розробка схем та таблиць:

1)Розробка схеми «Основні соціальні ролі менеджера»

2) Розробка таблиці «Методи психологічного впливу керівника на персонал організації»

Тема 3. Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності

Тематика рефератів:

1) Аналіз соціально-типологічних особливостей конформного й ригідного керівників.
2) Концепція особистісних обмежень у діяльності керівника.

Тематика есе:

1) Суперечливість і різноманітність науково-практичних підходів до аналізу професійно важливих якостей керівника.
2) Характеристика особистісних особливостей керівника, що перешкоджають ефективному управлінню.
3) Сугестивність і авторитарність як риси, що поєднують конформну й ригідну особистості.
4) Активність керівника як систематичне самовиховання й самоконтроль.

Презентації за темами:

1) Соціально-психологічний портрет ефективного керівника.

Тема 4. Стиль керівництва як фактор ефективності управління

Тематика рефератів:

1) Традиційна концепція стилів керівництва й аналіз їх основних параметрів (К. Левін).
2) Аналіз стилів управління за концепцією ГРИД.
3) Поняття «решітки менеджменту» у закордонній психології управління. (Блейк, Мутон).

Тематика есе:

1) Об'єктивні й суб'єктивні фактори вибору керівником управлінського стилю.

Презентації за темами:

1) Типологія управлінської поведінки
2) Умови ефективності колективного управління, його переваги й недоліки.

Розробка схем та таблиць:

1) Розробка таблиці «Стилі керівництва»

Тема 5. Методологічні підходи до само менеджменту

Тематика рефератів:

1) Саморозвиток особистості менеджера.
2) Життєва позиція особистості

Тематика есе:

1) Визначення ціннісних орієнтирів особистості.
2) Планування ділової кар’єри менеджера.

Презентації за темами:

1) Сучасні наукові погляди на сутність самоменеджменту.
2) Принципи визначення особистісних цілей менеджера
3) Професійне та посадове зростання

Розробка схем та таблиць:

1) Розробка схеми «Критерії ефективного самоменеджменту»

Тема 6. Самомотивування та самоконтроль менеджера

Тематика рефератів:

1) Розвиток ініціативності, енергійності, уміння володіти ситуацією, стресостійкості.
2) Розвиток уміння стимулювати та карати, критикувати людей.
3) Стратегія і тактика взаємодії в конфліктних ситуаціях.

Тематика есе:

1) Закономірності взаємовідносин і поведінки людей у конфліктних ситуаціях.
2) Поведінка менеджера у конфліктних ситуаціях.

Презентації за темами:

1) Конфлікти у діяльності менеджера

Розробка схем та таблиць:

1) Розробка таблиці «Методи подолання конфліктних ситуацій».

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6. 1. Форми поточного контролю: усне опитування
6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота
6.3. Форми підсумкового контролю: залік

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Питання до іспиту:

1. Поняття соціального управління. Управління як система.
2. Суб'єкт і об'єкт управління. Управлінські стосунки як предмет науки управління.
3. Характеристика предмета психології управління.
4. Історія становлення науки управління. Основні етапи розвитку психології управління в країнах із ринковою системою, що розвивається сама.
5. Сучасні теорії управління. Розвиток системного, ситуаційного й емпіричного підходів до аналізу управління.
6. Порівняння основних управлінських культур.
7. Специфіка радянської управлінської культури.
8. Значення й задачі психології управління на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.
9. Специфічні особливості управлінської діяльності.
10. Основні соціальні ролі менеджера. Функціональний аналіз управлінської діяльності.
11. Поняття управлінської відповідальності. Прийняття управлінського рішення. Делегування керівником частини своїх повноважень виконавцям.
12. Вимоги до функції контролю.
13. Сутність і структура управлінського впливу. Умови ефективності навіювання й переконання.
14. Характеристика методів психологічного впливу керівника на персонал організації.
15. Психологічні механізми управлінського впливу.
16. Розпорядження керівника як форма управлінського впливу.
17. Типологія віддачі наказів і розпоряджень. Психологічні правила формування усного розпорядження.
18. Психологічні рекомендації з ведення переговорного процесу. Можливість визначення динаміки підсвідомості партнера - учасника ділової комунікації.
19. Створення іміджу керівника як складової частини культури ділового спілкування.
20. Характеристика психологічних прийомів виникнення в персоналу атракції стосовно керівника. Прийняття до уваги сформованої в організації системи соціальних зв'язків і контактів, групових норм, традицій, думок і настроїв.
21. Управління груповими феноменами згуртованості, групового прийняття рішень, групового тиску на особистість, впливу меншості, групової поляризації й т.д.
22. Суперечливість і різноманітність науково-практичних підходів до аналізу професійно важливих якостей керівника.
23. Характеристика особистісних особливостей керівника, що перешкоджають ефективному управлінню.
24. Аналіз соціально-типологічних особливостей конформного й ригідного керівників.
25. Сугестивність і авторитарність як риси, що поєднують конформну й ригідну особистості.
26. Характеристика особистості авторитарного керівника.

27. Концепція особистісних обмежень у діяльності керівника.
28. Явище маккіавелізму в управлінні. Вимоги до моральності керівника.
29. Соціально-психологічний портрет ефективного керівника.
30. Активність керівника як систематичне самовиховання й самоконтроль.
31. Значення орієнтації керівника на оточуючих людей як на джерело інформації для ефективності управління.
32. Психологічні вимоги до інтелектуальних і емоційно-вольових якостей керівника.
33. Прийняття до уваги вікових і гендерних особливостей керівника в управлінській діяльності.
34. Поняття стилю керівництва.
35. Традиційна концепція стилів керівництва й аналіз їх основних параметрів (К. Левін).
36. Об'єктивні й суб'єктивні фактори вибору керівником управлінського стилю.
37. Порівняльна характеристика ефективності авторитарного й демократичного керівництва.
38. Умови ефективності колективного управління, його переваги й недоліки. Концепція стилів керівництва ГРИД.
39. Поняття «решітки менеджменту» у закордонній психології управління.
40. Типологія управлінської поведінки (Блейк, Мутон).
41. Аналіз стилів управління за концепцією ГРИД.
42. Сучасні наукові погляди на сутність самоменеджменту. Концептуальний підхід до самоменеджменту Л. Зайверта. Концепція особистісних обмежень М. Вудкока і Д. Френсіса.
43. Критерії ефективного самоменеджменту: вміння управляти собою, адекватні особистісні цінності, чіткі особистісні цілі, навички вирішення проблем, інноваційність, високий творчий потенціал, уміння навчали і розвивати професійні якості підлеглих.
44. Визначення ціннісних орієнтирів особистості.
45. Життєва позиція особистості: активна, проактивна, пасивна.
46. Ключові принципи визначення особистісних цілей менеджера. Загальні обмеження при виборі цілей.
47. Саморозвиток особистості менеджера. Професійне та посадове зростання.
48. Планування ділової кар’єри менеджера.
49. Розвиток ініціативності, енергійності, уміння володіти ситуацією, стресостійкості.
50. Розвиток уміння стимулювати та карати, критикувати людей.
51. Конфлікти у діяльності менеджера: сутність і види.
52. Закономірності взаємовідносин і поведінки людей у конфліктних ситуаціях.
53. Методи подолання конфліктних ситуацій.
54. Прийоми поведінки менеджера у конфліктних ситуаціях.
55. Стратегія і тактика взаємодії в конфліктних ситуаціях.
56. Поведінка менеджера у конфліктних ситуаціях.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**70 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

8.2 Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

9 Оцінка	**Критерії оцінювання навчальних досягнень**
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	**Максимальна кількість балів**
Складання таблиць та схем	5
Реферат	5
Есе	5
Презентація	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Базова

1. Бадалян Л. О. Невропатология: Учебник для студ. дефектол. фак. высш. пед. учеб. заведений / Л. О. Бадалян. — 2-е изд., испр. − М. : Издательский центр «Академия», 2001. − 384 с.
2. Березан О. І. Неврологічні основи логопедії: Навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010100 – «Корекційна освіта» / О. І. Березан. – Полтава : Друкарня ПП Ткалич А.М. – 2008. – 92 с.
3. Гуровец Г. В. Детская невропатология. Естественно-научные основы специальной дошкольной психологии и педагогики : учеб. пособие для студ. сред. спец. учеб. заведений / Г. В. Гуровец ; под ред. проф. В. И. Селиверстова. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2010. – 303 с. – (Специальное образование).
4. Логопедия : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец.«Дефектология» / Л. С. Волкова, Р. И. Лалаева, Е. М. Мастюкова и др.; под ред. Л. С. Волковой. – М. : Просвещение, 1989. – 528 с.
5. Логопедія : підручник / за ред. М. К. Шеремет. – 3-є вид., перер. та допов. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 672 с.
6. Лурия А. Р. Основы нейропсихологии / А. Р. Лурия. − М., 2005. − 340 с.
7. Ляпидевский С. С. Невропатология. Естественные основы специальной педагогики : Учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. И. Селеверстова. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС. – 2000. − 384 с.
8. Поваляева М. А. Неврологические основы логопедии / М. А. Поваляева. – Ростов-на-Дону, 1996. – 448 с.
9. Соботович Е. Ф. Речевое недоразвитие у детей и пути его коррекции (Дети с нарушением интеллекта и моторной алалией): Учеб. пособие для студентов / Е. Ф. Соботович. — М.: Классике Стиль, 2003. — 160 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Анохин П. К. Принципиальные вопросы общей теории функциональных систем / П. К. Анохин. — М., 1999. − 237 с.
2. Ахутина Т. В. Нейролингвистический анализ динамической афазии / Т. В. Ахутина. — М. : Изд-во МГУ, 2000. − 350 с.
3. Безруких М. М., Сонькин В. Д., Фарбер Д. А. Возрастная физиология (физиология развития). Учебное пособие для студентов педагогических и психолого-педагогических ВУЗов. 4-е издание / М. М. Безруких, В. Д. Сонькин, Д. А. Фарбер – М.: АКАДЕМИЯ, 2009. – 112 с.
4. Биологический энциклопедический словарь / Гл. ред. М. С. Гиляров; Редкол.: А. А. Бабаев, Г. Г. Винберг, Г. А. Заварзин и др. – 2-е изд., исправл. – М.: Сов. Энциклопедия, 1986.
5. Винарская Е. Н., Пулатов Д. М. Дизартрия и ее топико-диагностическое значение в клинике очаговых поражений мозга / Е. Н. Винарская, Д. М. Пулатов. – М. ; Ташкент, 1997. − 137 с.

6. Выготский Л. С. Развитие высших психических функций / Л. С. Выготский. –М., 2000 − 245 с.
7. Журба Л. Т., Мастюкова Е. М. Нарушение психомоторного развития детей первого года жизни / Л. Т. Журба, Е. М. Мастюкова. – М., 1998 − 254 с.
9. Ковалев В. В. Лекция по психиатрии детского возраста / В. В. Ковалев. – М., 2001. − 340 с.
10. Корнев А. Н. Нарушения чтения и письма у детей: Учебно- методическое пособие / А. Н. Корнев. – СПб.: МиМ, 1997. – 286 с.
11. Лалаева Р. И., Венедиктова Л. В. Диагностика и коррекция нарушений чтения и письма у младших школьников / Р. И. Лалаева, Л. В. Венедиктов. – Ростов н/Дону: Феникс, Спб.: Издательство«Союз», 2004. – 224 с.
12. Леонтьева Н. Н., Маринова К. В. Анатомия и физиология детского организма / Н. Н. Леонтьева, К. В. Миронова. – М.: Просвещение, 1990. – 346 с.
13. Лурия А. Р. Высшие корковые функции человека и их нарушения при локальных поражениях мозга / А. Р. Лурия. – М., 2000. − 245 с.
14. Пашковський В. М. Методична розробка для самостійної роботи студентів. Вікові особливості зорового, слухового, вестибулярного, смакового, нюхового аналізаторів. симптоматика їх порушень в залежності від рівня ураження / В. М. Пашковський. – Чернівці, 2009 р. – С. 12.
15. Плиска О. І. Фізіологія вищої нервової діяльності та сенсорних систем: Посібник. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 285 с.
16. Семенович И. М. Детская патопсихология. Диагностика и коррекция / И. М. Семенович. − М., 2004. − 325 с.
17. Словник української мови: в 11 томах. – Том 4, 1973. – С. 726.
18. Хоменко П. В. Вікові особливості моторики людини: Навчальний посібник / П. В. Хоменко. – Полтава, 2005 – С. 28.
19. Шеремет М. К. Корекція просодичної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку з дизартрією: навч.-метод. посіб. / М. К. Шеремет, О. В. Боряк. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 192 с.

10.3. Інтернет-ресурси

1. http://www.isras.ru/
2. http://www.voppsy.ru/
3. http://www.psychology.ru/
4. http://www.psycheya.ru/
5. http://psichology.vuzlib.net/
6. http://www.psyche.ru/
7. http://www.flogiston.ru/

http://www.i-u.ru/biblio/

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.[1]

[1] Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року